

1. ПИСМО

Vážený pane,

děkuji za dopis z 12. srpna, ve kterém se dotazujete na objednávku Vaší firmy ze dne 10. května letošního roku.

Velice lituji, že jsme Vaši objednávku ještě nemohli vyřídit, i když byla přijata už před dvěma měsíci. Zdržení je způsobeno nepředvídanými okolnostmi v dopravě, které naše firma bohužel nemůže nijak ovlivnit.

Ujišťuji Vás, že Vaši objednávku sledujeme a jakmile se zboží v Hamburku proclí, okamžitě Vás uvědomíme.

Děkuji za pochopení. Věřím, že tato nepříjemná situace nijak neovlivní naši dlouholetou a úspěšnou spolupráci.

2. Куповина

Nikdy dříve nebyl tak široký výběr potravin. Výrobci a prodejci se snaží přicházet na trh stále s něčím novým, uspokojovat zákazníky kvalitou i cenou. Jelikož více a více žen pracuje, nemají čas ani energii vařit tradičním způsobem. Rády nakupují polotovary, zmrazená jídla nebo jídla už předem předvařená. Příprava takových jídel je pak velmi jednoduchá a zabere krátkou dobu. Dokonce i obchody v malých městech tyto výrobky nabízejí, i když samozřejmě v menším sortimentu.

3. Породица и васпитавање деце

Starost o domácnost má v Česku stále žena

V materiálu ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV) se uvádí, že princip rovnosti mužů a žen je v praxi nedostatečně prosazován. Ženy berou o čtvrtinu nižší platy než muži, mají větší problémy se získáváním zaměstnání a s dosažením funkčního postupu. Málo žen je v rozhodovacích pozicích, v Senátu je zastoupeno 12,3 procenta žen, v Poslanecké sněmovně 15,5 procenta.

Problémy jsou i ve sladování rodinného a pracovního života, neboť starost o rodinu a domácnost je stereotypně přisuzována ženám, zatímco úlohou muže je finanční zabezpečení rodiny.

Jednoznačně na ženách leží péče o malé děti. Ačkoliv možnost pečovat o dítě do tří let (či sedmi, je-li dlouhodobě nemocné) mají i muži, volí tuto alternativu zatím jen výjimečně. Statistika MPSV uvádí, že o malé děti se stará 98,6 procenta žen a 1,4 procenta mužů.

V kolika letech je nejlepší mít dítě

- Podle statistik průměrný věk ženy, která porodí první dítě, se stále zvyšuje. Na začátku 90. let byl 22 roků, dnes je 26 let. Jaký je optimální věk?

Na otázku, v kolika letech je nejlepší mít dítě, není jednoduché odpovědět. Nepochybně je třeba posuzovat situaci každé ženy individuálně, avšak logika statistických údajů je zřejmá. Nejlepší pro matku i dítě je, když žena porodí dítě mezi 20 a 30 roky. U žen nad 35 let začínou rizika komplikací stoupat. Přesto stále roste počet žen, které mají první dítě mezi 30. a 40. rokem. Proč?

Určitě přibýlo možností a stouply životní nároky. Něco zažít, poznat, osamostatnit se a vybudovat si postavení, to se stalo běžným standardem. Přibývá volných svazků. Jejich příčinou nejsou podle psychologů jen důvody ekonomické, ale i určitá nedůvěra mladých lidí v dlouhodobý trvalý vztah i neochota přijmout trvalý závazek.

Existuje ideální výchova?

- Přístup českých rodičů k výchově dětí se postupem času mění, což je dáno jednak lepším materiálním zabezpečením rodiny, ale i nedostatkem času rodičů nebo i tím, že se rodiče rozhodují pro potomky ve vyšším věku.

Demografické prognózy

Ze zprávy Fondu OSN pro otázky populace UNFPA vyplývá, že počet obyvatel Země vzroste do poloviny 21. století o 2,5 miliardy na více než devět miliard.

Evropa jako jediný z kontinentů zaznamená úbytek asi o 75 milionů lidí na 653 milionů. Počet obyvatel klesne ve 20 z 31 uvedených zemí. Nejlidnatnější zemí světa v polovině 21. století by už neměla být Čína, která bude mít kolem 1,4 miliardy obyvatel, ale Indie s téměř 1,6 miliardami lidí. Nejlidnatnějším kontinentem zůstane Asie, která by měla proti nynějším téměř čtyřem miliardám mít přes 5,2 miliardy lidí. Populace v asijských zemích klesne jen v Japonsku a v Jižní Koreji. V Africe množství lidí poroste ve 45 ze 47 sledovaných zemí a dosáhne téměř dvou miliard. V České republice bude v roce 2050 žít asi 8,5 milionů lidí, což je o 1,7 milionů méně než nyní.

Česko má sebevražedně nízkou porodnost

Český statistický úřad (ČSÚ) zveřejnil údaje o demografickém vývoji v České republice za první pololetí 2006. Podle statistiků se počet obyvatel zvýšil na 10 268 607. Kladných hodnot poprvé od roku 1993 dosáhl přirozený přírůstek obyvatelstva, tedy rozdíl mezi zemřelými osobami a narozenými dětmi. Děti se v prvním pololetí 2006 narodilo 52 200, což bylo o téměř 1 000 více než ve stejném období předchozího roku. Avšak podle ČSÚ žádná populační exploze zemi nezasáhla, i když šlo o největší počet porodů od roku 1995.

K zajištění prosté reprodukce obyvatelstva je zapotřebí, aby na jednu ženu v reprodukčním období připadaly minimálně dvě děti. V České republice však tato hodnota činí pouze 1,3. Ve většině evropských zemí je situace velmi podobná.

Větším počtem narozených dětí se mohou chlubit ve Skandinávii. Avšak ani tam není situace pro zachování populace optimální. Skandinávská úroveň dosahuje 1,8 dítěte na ženu.

5. Животна средина

Země krásná neznámá

Výstava Země krásná neznámá francouzského fotografa Yanna Arthuse Bertranda, která se uskutečnila na pražské Kampě, poskytla neotřelý pohled na současný svět. Autor pomocí leteckých fotografií zachytil globální změny a jejich dopad na kvalitu lidského života.

Také řada mezinárodních reklamních festivalů (např. v Cannes, v Kyjevě nebo v Rize) si jako téma zvolila sociální tematiku, např. otázku diskriminace, kvality života, či péče o životní prostředí a o lidskou společnost.

Golfský proud

O tom, jak se bude vyvíjet klima na naší planetě, se vědci přou už dlouhou řádku let. Na jedné straně hrozí globálním oteplováním, na straně druhé předpovídají příchod doby ledové. Tu by mohlo způsobit i oslabení mořských proudů, které do jinak chladnějších částí planety dodávají životodárné teplo.

Proudy vody neputují mořem jen tak pro nic za nic. Mořský proud totiž dokáže zeslabit klimatické rozdíly mezi jednotlivými částmi planety. Díky mořskému proudění je zajištěno obyvatelné klima téměř po celé planetě. Jenže paradoxně globální oteplování tato proudění nezanedbatelným způsobem oslabuje. Golfský proud byl ještě před 50 lety o třetinu silnější, než je tomu dnes.

A je to právě Golfský proud, kterému Evropané mohou vděčit za podnebí, ve kterém žijí. V tropech odkud k nám proud směřuje, se voda ohřeje a díky tomu pak teplo přináší k evropskému kontinentu. Spodními proudy naopak odvádí chladnou vodu zpět k rovníku.

Utěnění odpočívát

Pro regeneraci sil je důležité naučit se odpočívát. I tzv. workoholici by měli na čas vypnout a věnovat se svým zájmům nebo rodině. Dovolená nebo i volný víkend doslova pohladí tělo i mysl. Sami si určujeme tempo dne a volný čas vyplňujeme aktivitami, na které v pracovní dny nemáme čas. Podle lékařů nevybraná dovolená a neschopnost odpočívát mohou přivodit vážné zdravotní komplikace. Jelikož většina pracujících v ČR má 4 až 5 týdnů dovolené, lékaři doporučují vzít si čtrnáctidenní dovolenou v roce a pak dvakrát nebo třikrát týdně. Týdenní odpočinek k obnově sil většinou stačí. Navíc se dá odpočinkem do jisté míry předejít zdravotním komplikacím.

7. Музыка

Z historie džezu

Džez patří k nejvýznamnějším hudebním proudům dvacátého století. Prošel několika vývojovými fázemi a dodnes má mnoho věrných posluchačů jak ve své klasické podobě, tak v moderních variantách.

Kolébku džezu je New Orleans, město na břehu Mississippi, v němž se prolínala kreolská kultura s africkými a evropskými vlivy. Počátkem dvacátého století se tu spojil blues a ragtime za přispění evropské klasické hudby v onu směsici zvanou džez.

Po roce 1910 se první hudební skupiny hrající džez začaly šířit z New Orleansu do ostatních amerických měst, zejména do Chicaga a New Yorku. Obvykle v kapele hrálo 7 až 8 hudebníků. Klasickým příkladem neworleanského džezu je Louise Armstrong (1901–1971).

Třicátá léta byla érou velkých džezových orchestrů (big bands o deseti až dvaceti hudebnících). Zpočátku bělošské a černošské orchestry hrály ještě odděleně, v průběhu čtyřicátých let však už vznikala první smíšená tělesa. K nejznámějším z černošských orchestrů patřil Big band Duke Ellingtona, autora více než dvou tisíc skladeb. Jeho bělošskými protějšky byli Benny Goodman a Glenn Miller.

8. Саобраћај

Řiďte opatrně a pomalu všude tam, kde je více chodců, zejména v přeplněných ulicích v centru města, kolem autobusové a tramvajové zastávky. Dávejte pozor na chodce přecházející od zaparkovaného auta. Většinou je spatříte až na poslední chvíli. Děti a starší lidé neumí správně odhadnout rychlost a mohou vkročit do vozovky, kdy to vůbec nečekáte. Je třeba jet pomalu, aby měli dost času přejít.

Zvláštní pozornost musíte věnovat jízdě hlavně v okolí škol. Když se blížíte ke značenému přechodu, zpomalte nebo zastavte, aby chodci mohli bezpečně přejít. Vždy musíte dát přednost chodci, který už vstoupil do vozovky na vyznačeném přechodu. Je nutné taky včas signalizovat dalším řidičům, že zpomalujete nebo zastavujete. Nesnižujte rychlost najednou, ale zvolna. Rychlé sešlápnutí brzd může být zejména na mokré nebo zledovatělé vozovce nebezpečné.

9. Знање

Jak se do paměti zapisují vzpomínky

Biologové z Harvardské univerzity na počátku letošního roku objevili způsob, jakým na molekulární úrovni dochází k „přepisování“ vjemů do dlouhodobé paměti.

Bez paměti bychom nebyli schopni samostatné existence. Propůjčuje nám možnost uchovávat vjemy ve formě vzpomínek, ke kterým se můžeme v případě potřeby kdykoli vracet. Jen díky ní dokážeme zúročit dřívější zkušenosti, učit se všemu, co k životu potřebujeme, a udržovat si kontinuitu psychického života. O tom, jak v mozku přesně k zapisování našich vjemů dochází, však až doposud příliš přesné informace k dispozici nebyly.

Růžový kavalír

Zasmál se.

„A vona se chudák vo toho kluka tak starala. A když viděla, jak se trápí, vona všechno, knížky a sádlo mu pod rukou kupovala, aby nebyl hubenej. A aby přišel na jiný myšlenky. A povídala si s ním. Vo tom.“

„No jó, vono rodiče jsou moc hezká věc,“ pravila Mánička, „zvlášť když jsou dvě. Ale já vyrostla taky bez nich.“
Žofinka se uchichtla.

Mánička se hned ohrazuje: „Esli ty jsi tak vo půl centimetru větší. Hm, ať je po tvým, nevyrostla! Vono možná bejt u nákejš rodičů, tak ty rodiče se mnou šli k takovému doktorovi, co zvětšujou děti, když nerostou. A proč nešli s tebou, Žofka, když tys měla rodiče, a takový?“

(R. Nenadál: Rakvářova dcera a jiné prózy, Praha 1985, str. 214)

Má veselá jitra

„Já ti snad skutečně udělím cenu za humor!“ vykřikl dlouhán v montérkách, „to se ptáš ty mě, kterýho tu zná každý dítě?“ Snažil se zohýbaný cár blatníku přidržet druhému muži co nejbližše před očima. „Vidíš ten lak?“ naléhal, „to je pravej holandskej. A to všechno mi zacvakáš!“

A já si s ustrnutím uvědomil, že to je on! To hledím do tváře mistra Holého!

„Co je mi do toho,“ rozkřikl se muž se síťovkou. „Záda, záda! To už by se mě mohli dovolávat i s kolenama. Ale já ti něco povím: já jim hned říkal, že to budeš jedinej ty, co mu to vlhko bude vadit. No řekni, proč to druhým nevadí?“

(I. Klíma: Má veselá jitra, Praha 1990, str. 83)

Kruté i podmanivé pohádky Afriky

Nevyskytují se tu hloupí Honzové, dobráctí čerti, šišlaví vodníci, zřídka se dobývají srdce princezen. Podobně jako všechny pohádkové příběhy však i Africké pohádky vyprávějí o tom podstatném – o dobru a zlu, lásce, odvaze, spravedlnosti i cti. Autorem je slavný konžský spisovatel a básník egyptského původu Kama Sywor Kamanda (1952), s jehož textem se působivě potkávají barevné ilustrace Miloše Koptáka.

Exotická atmosféra je patrná již z vnějších kulis plných mohutných mangovníků, hlubokých lesů, nekonečného oceánu i probouzející se savany, domů vybělených sluncem. Příroda, její krása i nástrahy, tu ostatně má svou nezastupitelnou roli. Člověk jí možná na chvíli dokáže poručit a svázat ji kouzly, zároveň však často vede vysilující boj s dlouhým suchem. „Mé dítě, ať tě osud zavede kamkoli, hledej rovnováhu v harmonii ducha a těla, oblohy a země, viditelného i neviditelného,“ nabádá babička chlapce Amanu, který odchází z rodného kraje u Nilu.

Předkládaný soubor devětadvaceti Kamandových próz je pestrý. Některé mají blízko k baladě, jiné k bajce, najdeme tu epické osudy s mnoha peripetiemi stejně jako krátké morality. Kamanda čerpá z tradic lidové slovesnosti, ale dávné legendy a pověsti si přetváří po svém s velkou imaginací a poezií, zároveň však jednoduše a jaksí samozřejmě, bez samoučelných efektů. Zázračné se v jeho podání prostupuje s reálným. Elementární rozdíl mezi dobrem a zlem tu však v zásadě zůstává: odměněna je odvaha, chytrost, úcta, velkorysost či přátelství, potrestána je nenávist a závist, pýcha, lenivost a nepoctivost, žárlivost i sobecká láska.

Kamandovy podmanivé pohádky okouzlují čtenáře svou drsnou, smutnou krásou, jež zrcadlí tradice černého kontinentu.

(upraveno podle recenze „Kruté i podmanivé pohádky Afriky“, Dnes, 1. 9. 2006)